

Nr 183.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av statens utlänningskommission m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under elfte huvudtiteln, punkterna 229 och 230, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Statens utlänningskommission: Avlöningar resp. Omkostnader för budgetåret 1952/53 beräkna två förslagsanslag av 2 522 000 resp. 337 000 kronor.

Därefter har Kungl. Maj:t i propositionen nr 147, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över rikesärenden för den 14 mars 1952, föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen framlagda grunder till omorganisation av statens utlänningskommission, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa av departementschefen förordad personalförteckning för statens utlänningskommission, dels ock under elfte huvudtiteln för budgetåret 1952/53 såsom förslagsanslag anvisa till Statens utlänningskommission: Avlöningar 2 460 000 kronor och till Statens utlänningskommission: Omkostnader 446 000 kronor.

Förslag rörande den centrala utlänningsmyndighetens organisation m. m.

Med stöd av Kungl. Maj:ts den 4 mars 1949 givna bemyndigande ha tillkallats sakkunniga för utredning om en revision av bl. a. utlänningslagen. Åt de sakkunniga, vilka antogo benämningen 1949 års utlänningskommitté, har med stöd av Kungl. Maj:ts den 29 juni 1950 givna bemyndigande jämväl uppdragits att utreda frågan om den centrala utlänningsmyndighetens organisation.

Kommitténs förslag rörande den centrala utlänningsmyndighetens organisation samt däröver avgivna yttranden redovisas i statsrådsprotokollet, till vilket utskottet får hänvisa i den mån ej redogörelse härför lämnas i det följande.

Beträffande *utlänningsmyndighetens fortbestånd* har departementschefen anfört bl. a. följande.

Vid bedömningen av frågan om den framtida organisationsformen för utlänningsärendenas centrala handläggning är givetvis av grundläggande

1 *Bihang till riksdagens protokoll 1952. 6 saml. Nr 183.*

betydelse, huruvida och i vilken omfattning man framdeles bör räkna med behov av en utlänningskontroll. Liksom efter det första världskriget torde även nu finnas ett önskemål att åstadkomma ett fritt folkutbyte, såsom fallet var före 1914, dvs. möjlighet för utläningar att utan särskilda restriktioner resa till och bosätta sig i andra länder. Ett förverkligande av en sådan ordning synes dock icke möjligt inom överskådlig tid. Jag vill emellertid i detta sammanhang erinra om att den nordiska parlamentariska kommittén för friare samfärdsl i dagarna framlagt förslag om passfrihet för medborgare i de nordiska länderna samt att kommittén därvid jämväl framhållit, att enligt dess mening medborgarna i de nordiska länderna böra befrias från skyldigheten att söka uppehållstillstånd i dessa länder, varigenom det fria folkutbyte, som härskade mellan länderna före år 1917, skulle återinföras. Det är uppenbart, att ett avskaffande av skyldigheten för medborgarna i de övriga nordiska länderna att vid vistelse i Sverige inneha uppehållstillstånd skulle medföra en avsevärd minskning i den kontrollverksamhet, som f. n. utövas av kommissionen.

Utlänningskommittén framhåller, att enligt dess uppfattning till skydd för svenska intressen, i främsta rummet landets säkerhet och svensk arbetskraft, tillströmningen av utläningar till vårt land under överskådlig tid framåt måste kontrolleras och i viss mån också begränsas. En återgång till de tidigare, friare förhållandena på detta område är enligt kommittén givetvis önskvärd, och det är därför av vikt, att man vid kontrollsystemets utbyggnad icke binder sig vid de syften, som i dagens läge äro mest framträdande. Kommittén anser uppenbart, att det måste finnas en central utlänningsmyndighet, som handhar ledningen av utlänningskontrollen. Då kommittén i sitt betänkande med förslag till ny utlänningslag föreslagit, att den nya lagen skall gälla utan tidsbegränsning, har det synts kommittén följdriktigt, att den myndighet, som skall vara central utlänningsmyndighet, erhåller permanent karaktär.

Jag delar utlänningskommitténs uppfattning, att behov av någon form av utlänningskontroll kommer att föreligga under lång tid framöver. Jag är emellertid icke nu beredd att avgöra frågan om utlänningskommissionens omvandling till ett ämbetsverk utan förordar, att nuvarande provisoriska anordning med en kommission tills vidare bibehålles. Såsom kommittén framhållit synes dock detta icke böra medföra, att organisationsfrågan helt ställes på framtiden. De förändringar, som med bibehållande av kommissionsformen äro möjliga att genomföra i syfte att erhålla en förbättrad inre organisation, synas mig sålunda böra komma till stånd, varjämte särskilda åtgärder för att bereda ett större antal av personalen tryggare anställningsförhållanden böra vidtagas.

Departementschefen anser att någon ändring i *kommissionens sammansättning* icke är påkallad. Den anses således böra bestå av en ordförande, tillika chef, samt särskilda intresserepresentanter och lekmän såsom ledamöter. Med bibehållande tills vidare av kommissionsformen följer vidare, att myndighetens namn icke bör ändras.

Departementschefen anser kommitténs förslag innebära sådana förbättringar i fråga om den centrala utlänningsmyndighetens funktioner, att en omorganisation av utlänningskommissionen i enlighet med förslaget bör komma till stånd. Det tillstyrkes därför att kommissionen tills vidare orga-

niseras på en fackavdelning, två fackbyråer samt en kanslibyrå. Den föreslagna advokatfiskalsavdelningen anses däremot icke nu böra upprättas. Det anses välbetänkt att till en särskild fristående avdelning hänföra ärenden rörande danskar och norrmän. Då det icke förefaller osannolikt, att bl. a. dessa nationaliteter inom en nära framtid komma att beredas vissa lättnader i kontrollavseende, anses möjligheter böra föreligga att snabbt kunna anpassa organisationen efter de härigenom ändrade förhållandena.

Mot kommitténs förslag till organisation av de två fackbyråerna har departementschefen intet att erinra. Dock understrykes vikten av att sektionsindelningen icke fastläses. Möjlighet anses sålunda stå öppen att vidtaga de ändringar, som kunna visa sig lämpliga på grund av arbetsuppgifternas förändring från tid till annan. Till sektion 1 på första byrån föreslås utöver föreslagna ärenden rörande finnar och balter även böra hänföras den tekniska utlänningskontrollen. Inspektören för passkontrollerna föreslås underställd chefen för denna byrå.

Till kanslibyrån ha enligt kommitténs förslag hänförts — förutom register- och expeditiionsorgan för betjäning av de två fackbyråerna — vissa allmänna administrativa organ, en inspektör för passkontrollerna samt statistiksektionen. De arbetsuppgifter, som enligt förslaget skulle ankomma på advokatfiskalsavdelningen, anses till övervägande delen böra hänföras till kanslibyrån. Det anses dock icke vara vare sig möjligt eller lämpligt att till denna byrå överföra samtliga de organisationsenheter, som enligt förslaget skulle hänföras till advokatfiskalsavdelningen. För den skull föreslås ärenden rörande passkontroll och teknisk utlänningskontroll skola överflyttas till första byrån, varigenom större garantier anses kunna vinnas för att behöriga säkerhetskrav tillgodoses.

I fråga om utlänningsstatistiken tillstyrkes införande av hålkortsmässig kontroll av in- och utresor. Frågan om övergång till hålkortsmetod inom övriga grenar av utlänningsstatistiken anses däremot böra göras till föremål för ytterligare överväganden.

Beträffande formerna för avgörande av förekommande ärenden anför departementschefen följande.

Kommittén har föreslagit, att beslutanderätten, vilken f. n. lägst tillkommer byråchef, i stor utsträckning delegeras till tjänstemän under byråchefen. Hur långt delegeringen skall ske anses böra bero på ärendenas art och svårighetsgrad. Jag är ense med kommittén om att en avlastning från byråcheferna av beslutanderätten är nödvändig, om den eftersträfvade snabbheten i handläggningen skall kunna uppnås. Å andra sidan måste kraven på rättssäkerhet obetingat upprätthållas. En tillfredsställande avvägning härvidlag är svår att åstadkomma, men enligt min mening torde en delegering av beslutanderätten kunna ske i betydande utsträckning. Inom kommissionen torde nämligen regelmässigt handläggas ett stort antal ärenden, vilka för sitt rätta bedömande icke kräva juridisk utbildning eller eljest speciella kvalifikationer. Erforderlig delegering av beslutanderätten synes

möjlig att genomföra inom ramen för nu gällande instruktion för kommissionen. Jag vill i detta sammanhang understryka vikten av att beslutanderättens fördelning ständigt anpassas efter rådande förhållanden.

Avslutningsvis anför departementschefen följande allmänna synpunkter på organisationen.

På utlänningskommissionen ankommande uppgifter kunna, såsom jag redan framhållit, i framtiden avsevärt förändras. Det är med hänsyn härtill icke möjligt att i dagens läge bilda sig en bestämd uppfattning om den organisation, som framdeles kan behövas. Härav följer, att en bedömning i dag av den lämpliga organisationen för utlänningskommissionen måste innefatta vissa osäkerhetsmoment. Eftersom en minskning i arbetsbelastningen redan nu synes sannolik, framstår det som särskilt angeläget, att organisationens omfattning och verksamhet lätt kan anpassas till denna minskning. Den föreslagna organisationen synes mig emellertid fylla rimliga krav på elasticitet och rörlighet. För att säkerställa en följsam och snabb anpassning av organisationen efter förändrade betingelser i fråga om kommissionens verksamhet och arbetsuppgifter torde Kungl. Maj:t likväl böra äga att inom personalförteckningens ram vidtaga de ändringar i organisationen, som kunna påkallas av utlänningskontrollens framtida utformning i fråga om medborgare i de nordiska länderna och rörande andra nationaliteter.

Departementschefen anför bl. a. följande allmänna synpunkter på frågan om den *centrala utlänningsmyndighetens personal*.

I direktiven för utredningen anförde dåvarande chefen för inrikesdepartementet, att personalen vid den centrala utlänningsmyndigheten borde erhålla tryggare anställningsförhållanden i syfte att för framtiden så långt möjligt förebygga dittills rådande personalsvårigheter. Denna synpunkt har beaktats av kommittén, som föreslagit, att den personal, som med säkerhet kan bedömas som erforderlig för framtiden, skall erhålla ordinarie eller extra ordinarie anställning. Detta förslag har från det övervägande antalet remissmyndigheter icke mött någon gensaga. Jag är ense med kommittén, att personalen hos den centrala utlänningsmyndigheten måste beredas tryggare anställningsförhållanden än vad nu är fallet. Med utgångspunkt från min uppfattning, att kommissionsformen tills vidare bör bibehållas, kan jag emellertid icke tillstyrka inrättandet av ordinarie befattningar hos kommissionen. Däremot anser jag ett ökat antal befattningshavare böra erhålla extra ordinarie anställning.

Utöver den personal, som mera fast skall ingå i den av kommittén föreslagna organisationen, har kommittén räknat med att under den närmaste framtiden skulle finnas arbetsuppgifter, vilka påkallade viss extra anställd personal. Sålunda syntes det antal tjänster, som motsvarade den skandinaviska avdelningen och dennas andel i för myndigheten gemensam personal, böra uppföras på extra stat så länge frågan om ytterligare lättnader i kontrollen av danskar och norrmän icke erhållit en definitiv lösning. Vid avvägningen av antalet extra tjänster borde man även taga hänsyn till önskvärdheten att erhålla en viss elasticitet i personalorganisationen. Jag delar kommitténs uppfattning härvidlag. Jag finner sålunda, att en viss för-

siktighet bör iakttagas även vid inrättandet av extra ordinarie befattningar. Härigenom blir det lättare att genomföra de ändringar i organisationen, som utvecklingen kan giva anledning till.

I likhet med kommittén anser jag önskvärt, att en bättre avvägd löneställning åstadkommes för de befattningshavare, som ha att självständigt handlägga och avgöra kvalificerade ärenden. Jag förordar därför i det följande inrättande av ett större antal förste byråsekreterartjänster. De ökade möjligheter, kommissionen härigenom får att förvärva kvalificerad arbetskraft, böra medföra den önskvärda lättnaden i arbetsbördan för byråcheferna. Däremot är jag icke beredd att tillstyrka inrättandet av amanuensbefattningar till det antal kommittén föreslagit utan anser antalet dylika befattningar böra avsevärt reduceras. På ifrågavarande befattningshavare torde i betydande utsträckning även komma att falla arbetsuppgifter av mera rutinmässig karaktär. För dessa arbetsuppgifter synes det lämpligare att tills vidare inrätta assistenttjänster i 21 lönegraden. Sedan ytterligare erfarenheter vunnits av en sådan anordning, bör undersökas, om icke några beföringstjänster torde inrättas för denna personalgrupp.

I fråga om biträdespersonalen har kommittén föreslagit en utökning av befattningarna som kontorister och kanslibiträden i arbetsledarställning, vilka närmast ansvara för det omfattande registerarbetet. Förändret av de olika registren inom utlänningskommissionen utgör en mycket viktig del av kommissionens arbete. På de olika registren bygger sålunda väsentligen den individuella kontrollen av utläningar. Med hänsyn till vikten av att registren föras på ett betryggande sätt föreslår jag därför en förstärkning av den kvalificerade registerpersonalen.

Departementschefen övergår därefter till att närmare behandla personalorganisationen inom de för utlänningskommissionen föreslagna byråerna och avdelningarna.

Skandinaviska avdelningen. Det erinras om att avdelningens verksamhet avser ärenden rörande danskar och norrmän. Som chef för avdelningen och tillika chef för sektionen inom avdelningen anses böra anställas en förste byråsekreterare i 29 lönegraden. För handläggningen i övrigt av på sektionen ankommande ärenden erfordras 1 amanuens, 2 assistenter i 21 lönegraden, 1 kontorist i 13 lönegraden, ett kanslibitråde i 11 lönegraden samt 5 kontorsbiträden. Behov anses föreligga av en kansliskrivare i 15 lönegraden som chef för centralregistret och en kontorist i 13 lönegraden som chef för kontrollregistret. Vidare anses erforderliga 2 kontorister i 13 lönegraden, 6 kanslibiträden i 11 lönegraden och 22 kontorsbiträden.

Första byrån. Chefen för byrån föreslås placerad i 37 lönegraden. För vardera sektionen anses böra anställas en förste byråsekreterare i 29 lönegraden. Under sektionschefen anses för vardera sektionen för handläggning av viktigare ärenden behövligen en förste byråsekreterare i 27 lönegraden. Vidare anses behövas 5 assistenter i 21 lönegraden, 2 kontorister i 13 lönegraden, 3 kanslibiträden i 11 lönegraden och 7 kontorsbiträden. Slutligen föreslås för passkontrollärenden 1 förste byråsekreterare i 27 lönegraden

samt för skötseln av den tekniska utlänningskontrollen 1 amanuens och 1 förste kansliskrivare i 17 lönegraden.

För *andra byrån* föreslås följande personalstat, nämligen en chef i 37 lönegraden, 4 förste byråsekreterare, varav två i 29 och två i 27 lönegraden, 4 assistenter i 21 lönegraden, 2 kontorister i 13 lönegraden, 3 kanslibiträden i 11 lönegraden och 7 kontorsbiträden.

Kanslibyrån. Chefen för byrån anses böra placeras i 37 lönegraden. Med hänsyn till arbetsuppgifternas art och omfattning föreslås under chefen en förste byråsekreterare i 29 lönegraden. Vidare anses en amanuens behövlig som biträde vid behandlingen av personalärenden. Chefen för statistiksektionen anses med hänsyn till vikten och omfattningen av de statistiska arbetsuppgifterna böra inplaceras i 27 lönegraden. Vidare föreslås inrättande av en assistentbefattning i 19 lönegraden samt en befattning som materialförvaltare i 14 lönegraden. I övrigt anses behov föreligga av följande personal, nämligen en assistent i 21 lönegraden, 1 kassör i 18 lönegraden, 2 kansliskrivare i 15 lönegraden, 11 kontorister i 13 lönegraden, 27 kanslibiträden i 11 lönegraden, 1 förste expeditionsvakt i 11 lönegraden, 4 expeditionsvakter i 9 lönegraden samt 107 kontorsbiträden. Som sekreterare åt ordföranden förordas en befattning som kontorist i 13 lönegraden.

Den sammanlagda personalen skulle sålunda uppgå till 3 byråchefer, 11 förste byråsekreterare, 1 förste aktuarie, 3 amanuenser, 13 assistenter, 1 kassör, 1 förste kansliskrivare, 3 kansliskrivare, 20 kontorister, 1 materialförvaltare, 40 kanslibiträden, 1 förste expeditionsvakt, 4 expeditionsvakter samt 148 kontorsbiträden eller tillhopa 250 befattningshavare. Härtill kommer en representant vid utlänningslägret Citadellet i Landskrona samt för utlänningsnämnden erforderlig kanslipersonal eller en förste byråsekreterare i 27 lönegraden och ett kontorsbiträde.

För att säkerställa en tillfredsställande rekrytering och bereda personalen tryggade anställningsförhållanden förordas att den personal i utlänningskommissionen, som för överskådlig tid bedömes som erforderlig, beredes extra ordinarie anställning. Det föreslås, att på kommissionens personalförteckning uppföras följande extra ordinarie befattningar i högre lönegrad än Ce 24, nämligen 3 byråchefer (Ce 37), 5 förste byråsekreterare (Ce 29), 6 förste byråsekreterare (Ce 27) och en förste aktuarie (Ce 27).

Härtill skulle komma 10 assistenter (Ce 21), 1 assistent (Ce 19), 1 kassör (Ce 18), 1 förste kansliskrivare (Ce 17), 2 kansliskrivare (Ce 15), 1 materialförvaltare (Ce 14), 16 kontorister (Ce 13), 33 kanslibiträden (Ce 11), 1 förste expeditionsvakt (Ce 11), 3 expeditionsvakter (Ce 9) samt inom den reglerade befordringsgången 2 amanuenser och 100 kontorsbiträden. Sammanlagda antalet sålunda mera fast anställda befattningshavare skulle uppgå till 186 mot f. n. 160.

Å extra stat anses böra uppföras följande personal däribland samtliga

befattningshavare på den skandinaviska avdelningen, nämligen 1 förste byråsekreterare (Cg 29), 1 representant vid Citadellet (Cg 24), 1 amanuens (Cg 24), 2 assistenter (Cg 21), 1 kansliskrivare (Cg 15), 4 kontorister (Cg 13), 7 kanslibiträden (Cg 11), en expeditiönsvakt (Cg 9) och 49 kontorsbiträden (Cg 8) eller tillhopa 67 extra tjänstemän. Departementschefen förutser dessutom ett övergående behov i samband med omorganisationen av ytterligare personal.

Tidpunkten för den nya organisationens genomförande anser departementschefen böra bestämmas till den 1 januari 1953. Med hänsyn till omfattningen av den omorganisation, varom nu är fråga, anses nämligen efter statsmakternas beslut i huvudfrågorna en icke alltför kort tid böra stå till förfogande för den nya organisationens förberedande. Tjänstetillsättningen föreslås ske etappvis under en övergångsperiod. Tiden före den 1 januari 1953 anses böra utnyttjas härför. Departementschefen kan icke tillstyrka, att, såsom kommittén föreslagit, samtliga befattningar — fränsett byråchefsbeftattningarna — skola tillsättas av kommissionen. Det anses sålunda, att beftattningar i 27 och högre lönegrader böra tillsättas av Kungl. Maj:t efter vederbörandes förslag och att vedertaget kungörelseförfarande bör iakttagas vid tjänstetillsättningen. Då vid omorganisationen entledigande av övertaliga beftattningshavare ifrågakommer, anses rimligt, att särskild hänsyn tages till sådan personal, vilken har lång tjänstetid hos kommissionen. Sålunda föreslås kommissionen vara aktivt verksam för att bereda beftattningshavare, som icke kan erhålla fortsatt anställning i kommissionen, annan anställning. Vidare hänvisas till att utlänningskommissionens tillfälliga personalbehov i samband med omorganisationen beräknas lämna vissa möjligheter till placering under kortare tid av visst mindre antal beftattningshavare, som dessförinnan icke kunnat beredas sysselsättning annorstädes. Det förutsättes få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de övergångsbestämmelser, som i övrigt kunna beftinnas erforderliga.

Anslagsberäkningar.

Avlöningar. Till Statens utlänningskommission: Avlöningar har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 2 078 000 kronor.

Vid bibehållande av kommissionsformen för den centrala utlänningsmyndigheten anser departementschefen medel under avlöningsanslaget böra beräknas för följande ändamål, nämligen till ordföranden för mistade avlöningsförmåner, till arvoden åt ordförande, vice ordförande och ledamöter, till ersättningar till av kommissionen anlitade sakkunniga, till arvoden till ledamöter och suppleanter i utlänningsnämnden, till avlöningar till icke-ordinarie personal samt till rörligt tillägg. Ersättningar till utlänningsnäm-

dens kanslipersonal ha därvid förutsatts skola utgå från de till kommissionen för motsvarande ändamål anvisade posterna.

Vid bifall till ovan framförda förslag anses man vid beräkningen av förevarande anslag böra utgå från dels utlänningskommissionens medelsbehov under ett helt budgetår med nuvarande organisation och personalstyrka, dels ock kommissionens medelsbehov under ett helt budgetår efter genomförd omorganisation. Med denna utgångspunkt beräknas medelsbehovet till avlöningar på följande sätt. För ersättning till ordföranden för mistade avlöningsförmåner anses böra avses 25 000 kronor. Under posten till arvoden åt ordförande, vice ordförande och ledamöter beräknas oförändrat anslag av 17 000 kronor. Posterna till ersättning till av kommissionen anlitade sakkunniga samt arvoden till ledamöter och suppleanter i utlänningsnämnden anses böra beräknas till 2 000 resp. 8 000 kronor.

Medelsbehovet för avlöningar till icke-ordinarie personal anses för första hälften av budgetåret böra beräknas till 930 000 kronor.

Grundlönerna till den efter omorganisationens genomförande erforderliga personalen beräknas till 1 559 430 kronor eller i runt tal 1 560 000 kronor. För bestridande av kostnader för övertidsarbete samt för vikarier m. m. har ett belopp av 75 000 kronor ansetts erforderligt. Avlöningskostnaderna skulle alltså uppgå till sammanlagt 1 635 000 kronor eller för hälften av budgetåret till 818 000 kronor. Medelsbehovet för ytterligare arbetskraft i samband med genomförandet av omorganisationen beräknas till 60 000 kronor. Ifrågavarande anslagspost anses alltså böra uppföras med (930 000 + 818 000 + 60 000) 1 808 000 kronor. Anslagsposten till rörligt tillägg beräknas till 600 000 kronor.

Anslaget i dess helhet skulle alltså komma att uppgå till 2 460 000 kronor.

Omkostnader. Till Statens utlänningskommission: Omkostnader har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 248 000 kronor.

Anslagsposten till sjukvård m. m. anses med hänsyn till belastningen under föregående budgetår böra uppräknas med 3 000 till 23 000 kronor. För reseersättningar beräknas ett oförändrat belopp av 10 000 kronor. Till bränsle och lyse beräknas i nära anslutning till belastningen under föregående budgetår 23 000 kronor. Utgifterna för övriga expenser uppskattas till i runt tal 390 000 kronor. Därvid har medelsbehovet för löpande expenser uppskattats till 260 000 kronor, varav för hyra av hålkortsmaskiner 22 000 kronor och för inköp av hålkort 8 000 kronor. För engångskostnader anses för nästa budgetår böra beräknas 130 000 kronor, inberäknat ett belopp av 62 000 kronor för en automatisk telefonväxel. Enligt dessa beräkningar upptages anslaget för nästa budgetår till 446 000 kronor.

Motioner.

I de likalydande motionerna *I: 415* (av herr Holmbäck) och *II: 585* (av herr Håstad) har hemställts, att extra ordinarie och extra amanuenser eller assistenter med en anställningstid av mer än fem år, vilkas tjänster sättas ner eller föreslås till indragning och vilka icke omedelbart kunna i annan statstjänst beredas anställning motsvarande den, som de hittills haft, få upptagas i utlänningskommissionens personalplan i avvaktan på att de kunna få likvärdig annan anställning, och att vakantsättning samtidigt äger rum av de föreslagna assistenttjänsterna eller, om antalet amanuenser, vilka kvarstå i sina befattningar enligt nyss angivna regel, skulle bli mindre än antalet assistenttjänster, av så många av dessa sistnämnda tjänster, som överskjuta det antal amanuenser, vilka enligt propositionen skola finnas i den nya organisationen.

I motionen *II: 271* (av herr Wiklund i Stockholm m. fl.) har hemställts, att riksdagen *dels* ville medverka till att vederbörande kommuner beredas möjlighet att av statsmedel erhålla skälig ersättning för de merutgifter, som hittills åsamkats och framdeles kunna komma att åsamkas dem på grund av den genom de ifrågavarande ändringarna i utlänningskungörelsen genomförda ändrade ordningen för utlänningsärendenas handläggning, *dels* ville göra ett principuttalande rörande spörsmålet, huruvida kommunerna böra belastas med utgifter av liknande slag utan att de och riksdagen beredas tillfälle att yttra sig i frågan.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina förslag, hänvisas till motionerna *I: 415* och *II: 271*.

Utskottet.

Av den i propositionen lämnade redogörelsen framgår, att departementschefen icke nu är beredd att avgöra frågan om utlänningskommissionens omvandling till ett ämbetsverk. Kungl. Maj:ts förslag innebär i stället, att nuvarande provisoriska anordning med en kommission tills vidare skall bibehållas men att förändringar skola genomföras i syfte att erhålla en förbättrad inre organisation. I betraktande av de många ovissa faktorer, som påverka behovet och omfattningen av den framtida utlänningskontrollen, har utskottet intet att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag.

Icke heller Kungl. Maj:ts förslag rörande den centrala utlänningsmyndighetens organisation m. m. har givit utskottet anledning till erinran. I fråga om utlänningskommissionens personal innebär departementschefens förslag i huvudsak, att ett ökat antal befattningshavare skola

erhålla extra ordinarie anställning samt att ett större antal förste byrå-sekreterartjänster inrättas, medan amanuensernas antal reduceras och vissa på dessa befattningshavare ankommande arbetsuppgifter överförs till assistenttjänster i 21 lönegraden. I fråga om biträdespersonalen föreslås en förstärkning av den kvalificerade registerpersonalen. Sammanlagda antalet mera fast anställda befattningshavare skulle uppgå till 186 mot f. n. 160 och hela personalen till 253 befattningshavare mot f. n. 297. Då Kungl. Maj:ts ifrågakommande förslag, vilka grundats på utförda organisationsundersökningar, synas möjliggöra en bättre avvägd löneställning för befattningshavarna, tillstyrker utskottet desamma, så mycket hellre som utskottet inhämtat att Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund icke i och för sig har något att erinra mot dessa förslag.

Beträffande övergångsfrågor har departementschefen ansett det rimligt, att särskild hänsyn toges till sådan personal, vilken har lång tjänstetid hos kommissionen. Sålunda anses kommissionen böra vara aktivt verksam för att bereda befattningshavare, som icke kunna erhålla fortsatt anställning i kommissionen, annan anställning. Vidare anses utlänningskommissionens tillfälliga personalbehov i samband med omorganisationen lämna vissa möjligheter till placering under kortare tid av visst mindre antal befattningshavare, som dessförinnan icke kunnat beredas sysselsättning annorstädes. På Kungl. Maj:t förutsattes få ankomma att meddela de övergångsbestämmelser, som i övrigt kunna befinnas erforderliga. I motionerna I: 415 och II: 585 ha framlagts vissa förslag, avsedda att säkerställa den hänsyn till personalen, varom departementschefen talat.

För egen del vill utskottet uttala, att det rent allmänt sett uppenbarligen icke bör ifrågakomma att staten skulle under en längre tid hålla flera befattningshavare anställda eller betala avlöning till befattningshavare i högre löneställning än som betingas av de föreliggande arbetsuppgifterna. Några delade meningar torde heller icke råda om att staten — liksom arbetsgivare i allmänhet — bör taga all rimlig hänsyn, när till följd av arbetsuppgifternas förändring eller som i detta fall en föreslagen rationalisering eller av annan orsak tjänster bliva överflödiga eller arbetsuppgifterna kunna fullgöras av mindre kvalificerad personal. Såvitt utskottet kunnat finna föreliggande icke några skiljaktigheter mellan departementschefen och motionärerna i fråga om dessa principer tagna var för sig. Det är angående sättet för den samtida tillämpningen av dem, som departementschefen funnit sig böra förorda mera allmänt avfattade riktlinjer, medan motionärerna ansett, att garantier icke kunna vinnas med mindre riktlinjerna utformas som konkreta föreskrifter.

Utskottet är såsom ovan antytts överens med motionärerna om att all hänsyn här bör tagas, som är förenlig med principen att överflödiga eller överkvalificerad arbetskraft icke varaktigt kan behållas. Å andra sidan finner utskottet i likhet med departementschefen, att frågorna — med beak-

tande av samtliga inverkan omständigheter — böra bedömas från fall till fall. Härav följer att utskottet icke är berett att tillstyrka motionsyrkandena i den utformning de givits. Utskottet förordar i stället att motionernas syfte tillgodoses genom att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t giver till känna vad utskottet anfört samt härvid uttalar att hinder ej bör möta för Kungl. Maj:t att vid meddelandet av övergångsbestämmelser i nu förevarande ämne medgiva de tillfälliga undantag för budgetåret 1952/53 från eljest gällande bestämmelser rörande statliga befattningshavares anställningsformer vilka framstå som motiverade av vad utskottet anfört.

Vad slutligen angår det i motionen II: 271 gjorda yrkandet att riksdagen skulle medverka till att kommunerna beredes skälig ersättning av statsmedel för merutgifter i anledning av de den 10 januari 1947 vidtagna ändringarna i utlänningskungörelsen får utskottet uttala, att det enligt en allmänt utbredd uppfattning varit i kommunernas intresse att under den under de gångna efterkrigsåren rådande överkonjunkturen öka tillgången på arbetskraft genom att bereda utläningar anställning. Fördelarna härav torde även för vederbörande kommun ha överstigit olägenheterna i form av kostnader för bestyr med uppehålls- och arbetstillstånd m. m. På grund härav och då sistnämnda — enligt uppgifterna i motionerna förhållandevis obetydliga — kostnader vid en vikande konjunktur kunna antagas minska, finner utskottet ej skäl tillstyrka ifrågavarande motionsyrkande. Utskottet finner icke heller lämpligt att i förevarande sammanhang göra ett principuttalande rörande spörsmålet, huruvida kommunerna böra belastas med utgifter av liknande slag utan att de och riksdagen beredas tillfälle att yttra sig i frågan.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

A. att riksdagen må

- I. godkänna de av departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 14 mars 1952 framlagda grunderna till omorganisation av statens utlänningskommission;
- II. bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa personalförteckning för statens utlänningskommission i enlighet med vad av departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 14 mars 1952 angivits;
- III. under elfte huvudtiteln för budgetåret 1952/53 såsom förslagsanslag anvisa
  - 1) till *Statens utlänningskommission: Avlöningar*
2 460 000 kronor;
  - 2) till *Statens utlänningskommission: Omkostnader*
446 000 kronor;

- IV. i anledning av motionerna I: 415 och II: 585 i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört;
B. att motionen II: 271 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 20 maj 1952.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit
från första kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Iwar Anderson, Näsgård, Ohlon, fröken Andersson, herrar Leander, Gillström, Eric Ericson, Pålsson, Näsström, Sundelin, Bergh, fru Lindström och herr Edvin Thun; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Malmborg i Skövde, Mårtensson i Uddevalla, Lindholm, Rubbestad, Staxäng, Bergstrand, Åkerström, Johansson i Mysinge, Hoppe, Petterson i Degerfors, fröken Elmén, herrar Persson i Växjö, Gustafsson i Stockholm och Gustafsson i Skellefteå.